

Rahandusministeerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn
edastatud e-posti teel: info@rahandusministeerium.ee

2. veebruar 2024
DNo. G069

Teabenõue

Lugupeetud Rahandusministeerium

Advokaadibüroo Ellex Raidla kliendiks on Enefit Power AS (registrikood 10579981, edaspidi ka „**Enefit Power**“ või „**klient**“), kelle eest ja nimel esitame käesoleva teabenõude.

Tallinna Halduskohtu menetluses (haldusasja nr 3-23-2123) on Enefit Power kaebus Konkurentsiameti 31. augusti 2023 korraldusele nr 10976785 osas, milles Enefit Powerit kohustatakse tasuma järelevalvetasu summas 1 179 207,52 eurot. Täpsemalt, vaidlustatud osas on tegemist järelevalvetasuga, mida Enefit Power on kohustatud tasuma seoses universaalteenusena tarbitava elektrienergia tootmisega. Muuhulgas on poolte vahel vaidluse all see, kas Enefit Powerile määratud järelevalvetasu on proportsionaalne (sh kas on kooskõlas järelevalvetasu legitiimse eesmärgiga)

01. veebruaril 2024 avaldas ERR-i uudisteportaal Konkurentsiameti juhi Evelin Pärn-Lee arvamuseartikli „Evelin Pärn-Lee: järelevalvetasudest üle laekunud raha on riigieelarves“. ¹ Viidatud artiklis selgitatakse Konkurentsiameti eelarve kujunemist ning kulude katmist. Muuhulgas väidab Konkurentsiamet: „Konkurentsiamet on korduvalt – ja eri tasanditel, sh 22. septembril 2023 kirjaga nr 1-6/2023-033-1 rahandusministeeriumile – juhtinud tähelepanu selle, et eelkirjeldatud praktika, kus ülelaekunud summa jääb riigieelarvesse ja seda kasutatakse muude kulude katmiseks, ei ole õige ega õiglane järelevalvetasu maksvate ettevõtjate ja tarbijate suhtes.“

Refereeritud seisukoht läheb vastuollu nii seaduses sätestatud eesmärgiga rahastada järelevalvetasu laekumisest vaid Konkurentsiameti järelevalvetööd eriseadustega reguleeritud turgude üle (KonkS § 53¹ lg

¹ Kättesaadav: <https://www.err.ee/1609240611/evelin-parn-lee-jarelevalvetasudest-ule-laekunud-raha-on-riigieelarves>.

3) kui ka Konkurentsiameti poolt haldusasja nr 3-23-2123 menetluses esitatud seisukohtadega. Halduskohtumenetluses väidab Konkurentsiamet²:

„/.../ antud juhul tulenevad Kaebaja omandipõhiõiguste ja ettevõtlusvabaduse riived KonkS-i § 7¹ peatükist (sh Kaebaja viidatud KonkS § 53² lõikest 1), mis sätestab Konkurentsiameti rahastamise järelevalvetasust. Tegemist ei ole ebaproportsionaalsete riivetega, mis tingiks Konkurentsiameti rahastamise skeemi vastuolu PS-iga. Nii Konkurentsiameti rahastamise skeemi eelnõu väljatöötamiskavatsus kui ka eelnõu seletuskirjas on põhjalikult selgitatud, millistel eesmärkidel ning asjaoludel seadusest tulenevatel alustel riigieelarvesse laekuvat järelevalvetasu kasutatakse. Kokkuvõtvalt on selle eesmärgiks tagada Konkurentsiameti võimekus täita seadustega sätestatud kohustusi – reguleerida efektiivselt monopolsete ettevõtjate teenuste hindasid ja nii võimaldada tarbijatele kvaliteetne teenus põhjendatud hinnaga. Sõltumatu järelevalvetasudest rahastatud turegulaator aitab arendada ja vajadusel kaitsta konkurentsi, aga see aitab kaasa ka energiasektoris kliimaneutraalse eesmärgi saavutamisele tarbijatele vähem koormaval moel. Järelevalvetasude kehtestamisel on seadusandja selle eesmärgina seaduseelnõu seletuskirjas mh märkinud ka Konkurentsiameti personali ja digitaalse võimekuse tugevdamisega.

/.../ Valitseb ülekaalukas avalik huvi selles osas, et ettevõtja tasuks majandusregulaatori kulu, mis tema tegevusega on kaasnenud ja mille tasumise kohustus talle seadusega on pandud.“

Eeltoodust tulenevalt palume Rahandusministeeriumil teabenõude korras edastada kogu kirjavahetus Konkurentsiameti ja Rahandusministeeriumi vahel, mis on seotud järelevalvetasu ülelaekunud summa kasutamisega, s.h., kuid mitte ainult Konkurentsiameti 22. septembri 2023 kiri nr 1-6/2023-033-1 Rahandusministeeriumile.

Avaliku teabe seaduse („**AvTS**“) § 3 lg 1 järgi on avalik teave (edaspidi ka „teave“) mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites.

AvTS § 4 lg 1 järgi on teabevaldajad kohustatud, demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks, tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras. AvTS § 4 lg 2 järgi tuleb teabele juurdepääs tagada igaühele võimalikult kiirel ja hõlpsal viisil. AvTS § 8 lg 1 p 1 järgi võimaldatakse teabele juurdepääs teabevaldaja poolt teabenõude täitmisega. AvTS § 9 järgi on teabevaldaja kohustatud võimaldama juurdepääsu tema valduses olevale avalikule teabele.

AvTS §-st 5 lg 3 p 2 järeldub, et teave, mis puudutab avalike vahendite kasutamist, on alati avalik teave. Küsimus sellest, kuidas Konkurentsiamet ja Rahandusministeerium enda eelarvelisi vahendeid kasutavad,

² Konkurentsiamet 18. jaanuari 2024 seisukoht haldusasjas nr 3-23-2123, lk 12-13.

on alati avalik teave. Ühtlasi on oluline märkida, et Enefit Power on universaalteenuse osutamise tõttu üks suurimaid ja olulisemaid järelevalvetasu maksjaid, kelle poolt tasutud järelevalvetasu moodustab ca 30% Konkurentsiameti 2023. aasta kogueelarvest ning ca 70% sellest, mida orienteeruvalt maksavad järelevalvetasudena kokku kõik teised turuosalised (198 tk). Seega puudutab viidatud kirjavahetus Konkurentsiameti ja Rahandusministeeriumi vahel kaudselt ka Enefit Poweri poolt makstud järelevalvetasude kasutamist. Enefit Power 100% omanik on riigile kuuluv äriühing Eesti Energia AS. Seega, kuna Enefit Power on Eesti Vabariigile kuuluv äriühing, siis ka Enefit Poweri rahaliste vahendite kasutamine järelevalvetasu maksmiseks puudutab avalike vahendite kasutamist.

Viidatud kirjavahetus on hetkel tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks. Teabevaldaja saab teabe tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks üksnes kooskõlas AvTS §-iga 35 ning üksnes AvTS §-is 35 toodud asjaolude esinemisel. Oleme seisukohal, et praegusel juhul ei esine asjaolusid, mis võimaldaksid kirjavahetust Konkurentsiameti ja Rahandusministeeriumi vahel, mis on seotud järelevalvetasu ülelaekunud summa kasutamisega, tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks. Ka siis kui osa kirjavahetusest peaks olema AvTS § 35 alusel asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave, ei saa olla seda kogu kirjavahetus. Kirjavahetuses sisalduv argumentatsioon ja põhjendused (sh õiguslik argumentatsioon) selle kohta, ei saa ühelgi juhul olla AvTS § 35 alusel asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave.

Juhime tähelepanu ka Riigikohtu 23. oktoobri 2003. a. kohtuotsuse nr 3-3-1-57-03 p-ile 20, milles Riigikohus selgitas, et kui andmekandja (millele teabenõude korras ligipääsu küsitakse) sisaldab samaaegselt nii juurdepääsupiirangutega teavet kui ka teavet, millele juurdepääsupiirangud ei laiene, siis AvTS § 38 lg-st 2 tulenevalt tuleb tagada juurdepääs sellele osale teabest või dokumendist, mille kohta juurdepääsupiirangud ei kehti. See tähendab, et ei ole õiguspärane keelduda teabenõude täitmisest ainuüksi motiivil, et teabenõudega seonduv dokument võib sisaldada ärisaladusega kaitstud teavet, vaid teabenõue tuleb täita selliselt, et ärisaladus on näiteks kinni kaetud.

Seega, juhindudes eeltoodust ja tuginedes AvTS § 3 lg 1 p 1, § 4 lg 1 ja 2, § 5 lg 1 p 3 ja lg 2, § 8 lg 1 p 1, § 9 palub teabenõudja Enefit Power AS (registrikood 10579981) Rahandusministeeriumil kui teabevaldajal esitada alljärgnev teave:

- **Konkurentsiameti ja Rahandusministeeriumi kirjavahetus, mis on seotud järelevalvetasu kasutamisega, s.h., kuid mitte ainult Konkurentsiameti 22. septembri 2023.a . kiri nr 1-6/2023-033-1 Rahandusministeeriumile.**

Kui käesolevas teabenõudes palutud teave peaks osaliselt olema AvTS § 35 järgi asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave, siis ei saa seda olla kogu palutud teave. AvTS-s on ette nähtud võimalus piirata juurdepääsu teatud tingimustele vastavale teabele (AvTS § 35), arvestades seejuures, et teatud liiki teavet ei tohi tunnistada asutusesiseseks teabeks (AvTS § 36). Seega, kui osa palutud teabest sisaldab ärisaladust,

palume esitada teabe selliselt, et ärisaladusega kaitstud osa on kinni kaetud. Rõhutame, et küsimus riigi eelarveliste vahendite kasutamisest ei saa kunagi olla asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

Palume teabenõude täita kiireloomulisena ning palume teabenõude täita hiljemalt 5. veebruaril 2023. Nagu ülal selgitatud, siis vajab Enefit Power kirjavahetust seoses haldusasja nr 3-23-2123 menetlemisega Tallinna Halduskohtus. Kuna haldusasjas on määratud kohtuistung 6. veebruaril 2023, siis vajab Enefit Power viidatud kirjavahetust enne kohtuistungit.

Juhindudes AvTS § 17 lg 1, palume teabe esitada digitaalselt elektronpostiaadressil martin.maesalu@ellex.legal ja martin.triipan@ellex.legal.

Austusega

/digitaalselt allkirjastatud/

/digitaalselt allkirjastatud/

Martin Mäesalu

Martin Triipan

vandeadvokaat

vandeadvokaat

Enefit Power AS lepingulised esindajad